

Όνοματεπώνυμο:
Μάθημα:
Ύλη:
Επιμέλεια διαγωνίσματος:
Αξιολόγηση :

ΙΣΤΟΡΙΑ ΒΓ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Θέμα Α

1. Να δώσετε τον ορισμό του ακόλουθου ιστορικού όρου:

- α. Σερπιέρι-ρου
- β. σκωρίες
- γ. εθνικές γαίες

Μονάδες 10

2. Να σημειώσετε την ένδειξη Σ (σωστό) ή Λ (λάθος)

1. Η μετανάστευση προς τις ΗΠΑ άρχισε από τα μέσα του 19ου αιώνα.
2. Η πολιτική της Μεγάλης Ιδέας υπήρξε ανασταλτικός παράγοντας για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
3. Το εσωτερικό εμπόριο παρουσίαζε ανάλογη ανάπτυξη με αυτή του εξωτερικού εμπορίου της χώρας.
4. Το ισοζύγιο πληρωμών ήταν πλεονασματικό κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα.
5. Το κυριότερο εξαγωγικό προϊόν της χώρας ήταν η σταφίδα.
6. Αγροτικά προϊόντα που εξήγε επίσης η χώρα ήταν το σιτάρι, το λάδι και το κρασί.
7. Η Αγγλία ήταν ο κυριότερος εμπορικός εταίρος της χώρας στη διάρκεια του 19ου αι.
8. Η ελληνική ναυτιλία γνώρισε ύφεση στη διάρκεια του 19ου αιώνα.
9. Η Σύρος ήταν το σημαντικότερο ναυτικό κέντρο του νεοελληνικού κράτους.
10. Η εμφάνιση της ατμοπλοΐας έφερε μεγάλες ανακατατάξεις στην ελληνική εμπορική ναυτιλία.

Μονάδες 10

Θέμα Β

1. Ποιοι ήταν οι παράγοντες που δυσχέραιναν την ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας κατά τον 19^ο αιώνα;

Μονάδες 10

2. Ποιά ήταν τα αποτελέσματα του ΔΟΕ για το ελληνικό κράτος;

Μονάδες 10

3. Ποια προβλήματα παρουσιάστηκαν στην κατασκευή του σιδηρόδρομου ;

Μονάδες 10

Θέμα Γ

Γ1. Με βάση τα παραθέματα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στη σημασία του λιμανιού της Σύρου ως του σπουδαιότερου οικονομικού κέντρου στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος.

Μονάδες 25

α. Η Σύρος θα γίνει, λοιπόν, ένα είδος αποθήκης, ένα εμπορικό πρακτορείο της ανατολικής Μεσογείου. Αγοράζει από τη Δύση, χονδρικά και επί πιστώσει τις περισσότερες φορές, υφάσματα βαμβακερά και μάλλινα, σιδερικά και είδη κιγκαλερίας, δέρματα και ζάχαρη, και τα συγκεντρώνει στις αποθήκες της διαμετακόμισης ώσπου να τα μοιράσει σιγά σιγά στα διάφορα λιμάνια της Ελλάδας και του Αρχιπελάγους, «όπου οι αποστολές εμπορευμάτων γίνονται σταδιακά, κάθε φορά που παρουσιάζονται οι αντίστοιχες ανάγκες...». Σε αντάλλαγμα συγκεντρώνει και εξάγει τα προϊόντα του περίγυρου: δημητριακά, σπόγγους και ακατέργαστα δέρματα, βερμινιόν και φυσικά το μετάξι.

β. Οι τιμές των καραβιών ανεβαίνουν κατά τη δεκαετία του 1840, όταν το ναυπηγείο της Σύρου βρίσκεται στο απόγειο της ακμής του. Την εποχή εκείνη η δουλειά είναι συστηματική, καθημερινή. Σύμφωνα με μια μαρτυρία, το 1847, όταν 40 ιστιοφόρα βρίσκονται ταυτόχρονα στα σκαριά, το ναυπηγείο απασχολεί 2.000 άτομα αλλά ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει, κατά πάσα πιθανότητα,

και όσους εργάζονται εκτός ναυπηγείου για λογαριασμό των ναυπηγών (σιδεράδες, χαλκωματάδες, ξυλουργοί και άλλοι). Ο αριθμός όσων εργάζονται μέσα στο χώρο του ναυπηγείου πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 1.000 και 1.500. Τα ημερομίσθια φτάνουν επίσης σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα στα 1846/47: από 5 ως 10 δρχ. για όλα τα επαγγέλματα.

γ. Αλλά, όσο αρχαϊκή και αν είναι η βυρσοδεψία της Ερμούπολης, παραμένει το γεγονός ότι στα μέσα του 19ου αιώνα τα κατεργασμένα δέρματά της αντιπροσωπεύουν το σημαντικότερο μη αγροτικό προϊόν της Ελλάδας που εξαγεται, και ότι πουθενά αλλού στη χώρα δεν συναντούμε, την εποχή εκείνη, κάποια άλλη δευτερογενή δραστηριότητα ανάλογης κλίμακας, που να συγκεντρώνει τόσο μεγάλον αριθμό εργατών κάτω από την ίδια στέγη. Παρ' όλα αυτά δεν μπορούμε να πούμε ότι η εκβιομηχάνιση της Ελλάδας ξεκίνησε από την Ερμούπολη. Σε τελευταία ανάλυση η «αποθήκη» του Αρχιεπιάγου δεν έχει μεγάλη σχέση με την υπόλοιπη χώρα· η Ερμούπολη δεν αντλεί τα πλούτη της από τη χώρα αυτή, η βιομηχανική της ανάπτυξη δεν προκύπτει από δομικές αλλαγές της εθνικής οικονομίας. Οι πρώτες ερμουπολίτικες βιομηχανίες απευθύνονται σ' έναν ευρύτερο χώρο, την ανατολική Μεσόγειο αλλά η ενότητα του χώρου αυτού επρόκειτο, αργά ή γρήγορα, να διαρραγεί από τους πολιτικούς και οικονομικούς ανταγωνισμούς.

**Χριστίνα Αγγριαντώνη, Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα του 19ου αι.,
Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος – Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1986, σσ. 85, 91, 97**

Γ2. Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο του βιβλίου σας και το περιεχόμενο των παρακάτω πηγών, να παρουσιάσετε τις ενέργειες των ελληνικών κυβερνήσεων προς ενθάρρυνση των επενδύσεων για την εκμετάλλευση του ελληνικού υπεδάφους.

Μονάδες 25

ΠΗΓΗ 1

Εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου

Από τον ορυκτό πλούτο της χώρας είχε αξιοποιηθεί ως τα μέσα του αιώνα (σημ: 19ου αιώνα) κυρίως η σμύριδα της Νάξου ,που αποτελούσε εξαγωγίμο προϊόν. Με το νόμο ΣΒ΄ της 18ης Ιουλίου 1852, η εκμετάλλευση των ορυχείων είχε δοθεί ύστερα από δημοπρασία στον Άγγλο Ρίτσαρντ Άμποτ με ευνοϊκούς όρους για το δημόσιο. Η παραγωγή σμύριδα έφθασε το 1856 τις 40.000 καντάρια, ενώ το 1859 η εξαγωγή της απέφερε 256.424 δρχ.

Για την προώθηση της αξιοποίησης του ορυκτού πλούτου της χώρας είχαν γίνει τότε ειδικές μελέτες. Στα 1859 για παράδειγμα μια μελέτη του Γερμανού Έντουαρντ Χάιντερ για τη «γη της Σαντορίνης» μεταφράστηκε από τα γερμανικά στα γαλλικά και τυπώθηκε από την ελληνική κυβέρνηση για να προβληθούν οι ιδιότητές της για χρήση σε υδραυλικά έργα.

Μια θετική προσπάθεια για την άρση των εμποδίων στον τομέα ορισμένων βιομηχανικών υλών σημειώθηκε το 1867 με την ψήφιση του νόμου «περί μεταλλείων και ορυκτών». Ο νόμος εκείνος σκοπός είχε να ενθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις και να στρέψει την εγχώρια αποταμίευση στην εκμετάλλευση του πλούτου της ελληνικής γης. Πραγματικά μέσα σε λίγα χρόνια από την ψήφιση του νόμου σημειώθηκε ένας πρωτοφανής για τα ελληνικά χρόνια πυρετός για την έρευνα και εκμετάλλευση του ελληνικού υπεδάφους.

Όπως γράφει το τότε τμηματάρχης της Δημόσιας Οικονομίας του Υπουργείου Εσωτερικών Α. Μανσόλας, «η μεταλλευτική βιομηχανία εξήγειρε την δραστηριότητα και την κερδοσκοπική των πολιτών τάση, πανταχού δε σχεδόν της Ελλάδος περιέτρεχον τα όρη και τας κοιλάδας προς ανίχνευσιν του υπό την επιφάνειαν αυτών, κατά την ιδέαν των απλουστέρων, υποκρυπτομένου πλούτου, εξ ου ωνειροπωλούντο αμύθητα κέρδη». Από το 1867 ως το 1875 υποβλήθηκαν στο υπουργείο Εσωτερικών 1.086 αιτήσεις για την παραχώρηση μεταλλείων και ορυχείων εκτάσεως εκατομμυρίων στρεμμάτων. Από τις αιτήσεις αυτές εγκρίθηκαν 359, αλλά σε 40 από αυτές ενεργήθηκαν σχετικές έρευνες, και στα τέλη του 1875 παρέμειναν σε λειτουργία μόνο 9.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ', σσ. 180-181, 312

ΠΗΓΗ 2

Δια του Β.Δ. της 22 Οκτωβρίου 1881 συνεστάθη ανώνυμος «Ελληνική εταιρία των μαρμάρων της Πάρου» με μετοχικόν κεφάλαιον εκ 3.500.000 δρχ. ν. εις χρυσόν προς καλλιέργειαν των λατομείων των λευκών μαρμάρων της Πάρου.

Εν Πεντέλη σήμερον εξορύττονται μάρμαρα ... Περί τα τέλη του 1882 συνεστάθη εις τα περίχωρα των Αθηνών εργοστάσιον, όπερ κατεργάζεται, σχίζει και στυλβώνει το μάρμαρον λίαν επιτυχώς και καταγινόμενον κυρίως εις τα τη επιτιλοποία χρήσιμα μάρμαρα, ανάλογα δε πράττει, κυρίως όμως δια οικοδομάς, έτερον μηχανικόν μαρμαρουργείον παρά τον Ιλισσόν.

Α. Ν. Βερναρδάκη, Περί του εν Ελλάδι Εμπορίου, σσ. 59, 61

ΠΗΓΗ 3

Παρουσιάζεται παρακάτω ο κατάλογος των ελληνικών μεταλλευτικών επιχειρήσεων που υπήρχαν και διαλύθηκαν, και των επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν στη θέση τους από ξένους κεφαλαιούχους (ή με σημαντική συμμετοχή ξένων κεφαλαίων) κατά τη δεκαετία του 1880.

Έτος ίδρυσης	Ελληνικές εταιρείες	Έτος ίδρυσης	Ξένες εταιρείες
1869	«Περικλής» (μόλυβδος Λαύριο, κεφ.: 3 εκατ. δρχ).	1875	Γαλλική Εταιρεία Λαυρίου (Ι. Β. Σερπιέρη, έδρα: Παρίσι, κεφ. 16,3 εκατ. φρ. Ο «Περικλής» αγοράστηκε το 1879)
1869	«Ελληνική Μεταλλευτική Εταιρεία» (σίδηρος, Σέριφος, κεφ.: 3 εκατ. δρχ.)	1880	Γαλλική εταιρεία «Σέριφος-Σπηλιαζέζα» (Ι. Β. Σερπιέρη)
		1887	(δεύτερη εταιρεία) Γαλλική εταιρεία «Βιάρ-Σγούτας- Ντυφούρ» (σίδηρος, Σέριφος, έδρα: Αθήνα)
1872	«Σούνιον (Λ. Ράλλη και Ν. Μελετόπουλου, μόλυβδος, Σούνιο, κεφ.: 1,4 εκατ. δρχ.)	1881/82	Γαλλική εταιρεία «Σούνιον» (έδρα: Παρίσι, κεφ.: 4 εκατ. φρ.)
1868	Ελληνική εταιρεία (;) για την εκμετάλλευση του μολύβδου της Μήλου. Διαλύεται το 1870	1882/83	Γαλλική εταιρεία «Σερπιέρης- Δεπιάν-Αργυρόπουλος», μόλυβδος, Μήλος
1872	«Κάρυστος»	1882	Γαλλική εταιρεία «Σίφνος Εύβοια» (άλλοτε και «Σίφνος- Κάρυστος»), μολύβδος, κεφ.: 1,5 εκατ. φρ., έδρα: Παρίσι

1872	«Αντίπαρος»	1880	Ελληνο-αγγλική εταιρεία «D. Swan & Co», καλαμίνια, Αντίπαρος
			Άλλο κοίτασμα καλαμίνιας στην Αντίπαρο ανήκει στον Ι. Β. Σερπίερη
		1884	
Τέλος στον τομέα των λατομείων έχουμε			
1857	Ελληνική Εταιρεία των Παρίων Μαρμάρων	1880	«Εταιρεία των Παρίων Μαρμάρων» (Γεν. Πιστωτική Τράπεζα + Banque Franco- égyptienne)

Χ. Αγριαντώνη, Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα. Ιστορικό αρχείο, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 1986, σσ. 260-261